

VILÉM HERRNRITT:

Několik poznámek k otázce sterilisace.

Již odedávna zajímá otázka t. zv. sterilisace, totiž umělého odstranění ploditelnosti, nejen lékaře, biology, sociální hygieniky, ale v novější době (Lombroso) čím dále tím intenzivněji i kriminalisty, takže nemohla zůstati nepovšimnutou ani pro zákonodárce. Jak známo, upravují zejména již v četných amerických státech zvláštní zákony sterilisaci jako právní instituci a též v Evropě přikročilo švýcarsko a Dánsko, toto zákonem z 1. června 1929, k takové úpravě, kdežto v jiných státech (Sasko a Švédsko) podobná zákonná úprava se připravuje. (Viz k tomu velmi poučný článek Dr. Louis Vervaecka »La sterilisation des anormaux et criminels dangereux« v Revue de droit pénal et de criminologie, 1926, str. 449 násl., jenž se však vyslovuje, alespoň na ten čas, proti zákonnému připuštění sterilisace, zejména proto, že dočasný stav znalostí biologických, eugenických a kriminálně-antropologických a zkušenosti, nabyté dosavadním používáním metod sterilisačních nepřipouštějí, spatřovati v ní — krom případů, kde jest sterilisace stavem pacientovým lékařsky indikována — zákonný a účinný prostředek boje proti degeneraci a kriminalitě; doporučuje v tom směru spíše používání prostředků poučných a výchovných, po případě odkázání obecně nebezpečných chorých do ústavů pro ně určených. Teprve nedávno v Německu vydaný zákon, připouštějící, ba prikazující přímo sterilisaci z důvodů hygieny plemenné, jakož i nejnovější metody sterilisační, zůstávají tu ovšem nepovšimnuty.)

Kdežto původně šlo zejména o to, mají-li osoby buď pro své zločinné sklony nebo pro duševní chorobu lidské společnosti nebezpečné učiněny býti operativním zásahem neplodnými, vstupují v novější době následkem pokročilejších znalostí biologických, resp. antropologických, zejména v příčině dědičnosti některých chorob duševních neb tělesných, ne naposledy též sklonů zločinných, do popředí i důvody eugenické, nejnověji pak, za kritického stavu hospodářského stále tísnivějšího i ohledy sociální. Přispěla

k tomu zvláště okolnost, že kdežto dříve jako prostředku sterilisace užíváno bylo jak u pohlaví ženského, tak i u pohlaví mužského t. zv. kastrace (ovarotomie), ničící vážným operativním zásahem úplně a trvale funkci pohlavních orgánů, nová technika operační vynašla v t. zv. vasoligatuře (podvázání) a vasektomií (proříznutí chámovodů) pro muže, již odpovídá u žen obdobná operace vejcovodu, salpingektomie, zejména u mužů pro zkušeného operátéra poměrně snadný, nikoli nebezpečný operativní zásah, kterým lze při správném odborném provedení zameziti spolehlivě možnost oplodnění (potentia generandi) bez újmy pudu pohlavního a způsobilosti k normální souloži (potentia coeundi). (Bližší v příčině povahy tohoto zásahu, různých jeho forem — vasotomie, vasofissura, vasostomie — a jeho účinků, jakož i nyní c užívání paprsků X za tímtež účelem, viz ve výstižném pojednání prof. Dr. Fritze Reutera ve št. Hradci »Operationsrecht des Arztes und operative Sterilisation«, uveř. v »Beiträge zur gerichtlichen Medizin« prof. Dr. Abina Haberdy, sv. X. ex 1930, str. 5 násl.)

V roce 1929 ve št. Hradci provedený proces proti chirurgovi prof. Dr. Schmerzovi, jenž prováděl hromadně operace tohoto rázu na mužích a v novější době proces proti celé řadě obžalovaných, k provozování lékařství neoprávněných, kteří, těžíce z obecné hospodářské tísně, prováděli přímo po živnostensku stejné operace podle zdokonalené metody Schmerzovy, nasvědčují tomu, že tento antikoncepční prostředek pro svou zvýšenou spolehlivost a neškodnost pro celkový zdravotní stav operovaného rází sobě, prozatím alespoň v Rakousku, cestu do širších kruhů obyvatelstva. Příznačné jest, že v posléze uvedeném procesu, jenž zavdal též podnět k těmto úvahám, téměř všichni operovaní vyslovili svou spokojenost s účinky operace, prohlásivše, že si nepřejí zpětné operace při tomto způsobu sterilisace možné, a že čteny byly i dopisy manželek, vyzývajících muže, by se nedali přemluvit k takové zpětné operaci. Oba procesy skončily, posléze uvedený zatím v první stolici, úplným zproštěním obžalovaných. V důvodech posléze uvedeného rozsudku, pokud denním tiskem byly uveřejněny, uvádí se, že podle názoru soudu nalézacího nedá se skutková podstata podřaditi žádnému trestnímu předpisu platného trestního zákona (rak. tr. zák. z r. 1852). Především nemůže býti řeči o podřadění

pod § 156 tr. zák., na nějž zněla obžaloba, poněvadž předpis ten předpokládá výsledek trvalý, jehož tu není vzhledem k možnosti zpětné operace, kterou lze ploditelnost operovanému znovu vrátiti. Než chybí tu prý vůbec úmysl nepřátelský ve smyslu § 152 tr. zák., i když úmysl ten spatřovati jest v pouhém úmyslu, s někým zle nakládati. Bylť proveden zásah na výslovné požádání dotyčných operovaných a není tu tedy zákonem předpokládaného nepřátelského jednání »proti« poškozenému. Ani skutková podstata přestupku § 343 tr. zák. (t. zv. mastičkářství) není dána, ježto předpis ten stíhá jen po živnostensku provozované léčení nebo hojení nemocných, zde však nešlo o osoby nemocné. Jest tu mezera v zákoně, již soud nesmí svémocně vyplňovati (čl. IV. uvoz. zák.).

Tento rozsudek zavdává ovšem svým odůvodněním podnět k pochybnostem. Není arci pochyby, že trestní zákon z r. 1852, i v našich zemích, t. zv. historických dosud platný, nemá zvláštního předpisu o dobrovolné sterilisaci, o jakou tuto šlo a že i předpis § 156 tr. zák. má na mysli jen tehdy známou kastraci, mající v zápětí trvalou ztrátu ploditelnosti. Předpokládajíc, že účinky sterilisace podle metody prof. Schmerze, jak tuto byla prováděna, mohou býti v každém případě zpětnou operací bez zvláštního nebezpečí pro pacienta odčiněny, možno též přisvědčiti, že tu kvalifikace podle § 156 tr. zák. skutečně není. Předpis ten předpokládá, jak vyplývá z porovnání s ostatními druhy poškození, tamtéž uvedenými, trvalou těžkou újmu a mluví prostě o ztrátě ploditelnosti jen proto, že tehdy právě jiný způsob jejího pozbytí, než úplná kastrace, nebyl znám. A byť i náš nejvyšší soud v příčině »stálé nezpůsobilosti k povolání« (§ 156c) vyslovil, že jest tu i tehdy, bylo-li by snad lze obnoviti způsobilost tu těžkou, životu nebezpečnou operací (sb. n. s. č. 4039/31), což by ovšem platilo obdobně i o ostatních případech § 156, tedy o takovou operaci v daném případě, jak výše uvedeno, patrně nejde. Zato však sotva lze činiti platných námitek proti podřadění sterilisace, i jak tuto byla prováděna, pod obecný předpis § 152 tr. zák., stíhající způsobení ublížení sama o sobě těžkého, jaké nutno jistě spatřovati v operativním zásahu, majícím v zápětí ztrátu ploditelnosti, byť i po případě novou operací napravitelnou. Že vlastní prosba sterilisovaných, aby na

nich operace byla provedena, nevylučuje sama o sobě podřadění pod trestní zákon, nemůže býti podle výslovného předpisu § 4 tr. zák. pochybným. Než přivolení to nevylučuje ani v § 152 tr. zák. vyžadovaný úmysl nepřátelský, v němž neprávem spatřovati by bylo jakýsi dolus coloratus. Trestní zákon chrání svými předpisy právní statky v jednotlivých předpisech označené proti dolosnímu (po případě kulposnímu) jich porušení nebo ohrožení. Jen toto jest »zlem«, jež má na mysli § 1 v obou svých předpisech a jehož úmyslné přivodění předpokládá skutková podstata každého zločinu (prvá věta téhož §). Pohnutka dotyčného jednání nepřichází pro otázku, je-li tu dán zlý úmysl v uvedeném smyslu, čili nic, v úvahu, rozhodnou jsouc jen pro otázku trestuhodnosti, nikoli trestnosti. Této zásady sluší šetřiti též pro zjištění úmyslu »nepřátelského« (§§ 140, 152 tr. zák.). Nelze proto požadovati pro úmysl ten skutečného poměru »nepřátelského«, nějakého »nepřátelství« mezi oběma zúčastněnými v tom smyslu, že pachatel jedná nutně proti vůli, proti zájmu strany druhé, že takový směr je mu pohnutkou jeho jednání. Stačí i tu pouhý zlý úmysl ve smyslu první resp. druhé věty § 1 tr. zák. Nasvědčuje tomu i okolnost, že zákon sám nahrazuje v §§ 153, 411 tentýž úmysl nepřátelský (viz rozh. býv víd. nejv. s. 189/79; 2454/6; sb. n. s. 2763/27; 3224/28 a j. v.) pouhým obratem »ú m y s l n ě«; i v § 155a) tr. zák. stíhá zákon zvláště přísným trestem, prokáže-li se, že tu byl obmysl z p ů s o b i t i n ě k t e r ý z n á s l e d k ů t ě ž k ý c h, v § 152 uvedených, třebaže zůstalo jen při pokusu. Další doklad pro správnost tohoto názoru odvozovati lze ostatně i ze zřejmého vztahu §§ 140, 152 násl. k předpisu § 134 tr. zák. o vraždě. Ohrožují-li ony §§ trestem pro zločin toho, jenž jedná proti člověku »ne sice v úmyslu, aby ho usmrtil, avšak přece v j i n ě m ú m y s l u n e p ř á t e l s k ě m«, jest tím zřejmě naznačeno, že úmysl »usmrtiti« jest za všech okolností nejvyšším stupněm úmyslu »nepřátelského«. Nikdy nebylo — vzhledem k předpisu § 4 tr. zák. — v případech úmyslného usmrcení člověka bráno v pochybnost, že v úmyslu usmrtiti jednal i ten, kdo se svolením, ba na výslovné přání usmrceného, člověka usmrtil; nelze tudíž k jinému závěru dospěti ani v příčině toho, kdo tak učinil nebo člověka těžce poranil toliko »v j i n ě m ú m y s l u n e p ř á t e l s k ě m«. Přisvědčiti nelze ani pokusu, dovolávati se pro výklad úmyslu nepřátelského

ve smyslu opačném slůvka »proti« v § 152 tr. zák., ostatně stejně i v § 134 se vyskytujícího, ježto obrat ten v § 140 tr. zák., tvořícím zřejmě nejvyšší stupeň jednání v § 152 tr. zák. trestem stíženého, od tohoto jen svým smrtelným výsledkem se lišícího, vůbec nepřichází. Podle uvedeného poměru zločinu těžkého poškození na těle ke zločinu zabití nemůže býti pochybným, že přes různou dikci nemohou kladeny býti pro žádný z nich odchylné požadavky po stránce subjektivní. Právem proto definuje i judikatura úmysl nepřátelský jen jako nepřímý úmysl podle § 1 tr. zák. (nehledě ovšem k otázce, zda předpis druhé věty stanoví skutečně zvláštní druh zlého úmyslu podle první věty téhož §) — úř. sb. býv. víd. n. s. 211/79; sb. n. s. 2763/27; 3054/27 a m. j. — jako úmysl, čelící proti tělesné neporušenosti, ba i pouhý úmysl, s člověkem zle nakládati — úř. sb. víd. 4335/16; sb. n. s. 820/22; 2988/27 a m. j. — nehledíc k pohnutce dotyčného jednání. Bylo-li tedy sterilisací, jak nepochybně, způsobeno sterilisovanému, byť i na výslovné jeho přání, poškození na těle, bylo toto, způsobeno byvši »úmyslně« »proti« člověku, pro svou těžkou povahu vhodným podkladem pro stíhání podle § 152 tr. zák.; ba ježto těžké poškození způsobeno bylo v přímém úmysl (obmyslu), způsobiti těžký následek v § 152 tr. zák. uvedený, přichází v úvahu i zvláštní kvalifikace podle § 155a) tr. zák. s přísnější sazbou trestní.

To, co tuto uvedeno, platí ovšem — nehledě k okolnostem, vylučujícím vinu z důvodů § 2 tr. zák. — jen tehdy, nejde-li o zásah, provedený odborně osobou k tomu podle svého povolání oprávněnou, resp. povinnou, tedy státem autorisovaným lékařem v případech, kde provedení operace se stanoviska vědy lékařské tělesným nebo psychickým stavem operovaného bylo indikováno (indikace lékařská). Že i náš platný trestní zákoník z r. 1852 šetří zvláštnosti poměru lékařova (ranhojičova) k pacientovi, tomu svědčí ustanovení §§ 356—358, jimiž omezena jest trestní odpovědnost těchto osob za těžké, i smrtelné poškození pacientovo na těle jen na případy provinění z nevědomosti, resp. zanedbání nemocného k léčení převzatého z nedbalosti, oproti jinak obecně platné zásadě § 335 tr. zák. (viz sb. n. s. č. 1233/23; 2207/25; 3733/30; 3863/30, pak rozh. býv. víd. n. s. úř. sb. 1941/96). Byť i pak náš trestní zákon nestanoví výslovně oprávnění lékařovo

k zásahům do tělesné neporušenosti pacientovy, přichází tu v platnost zásada v podstatě »samozřejmá, i bez výslovného ustanovení zákonného platná« (viz odůvodnění k přípravné osnově čl. trestního zákona z r. 1926, str. 14), že není trestným jednání, které jest řádným splněním povinnosti úřadu nebo povolání nebo je jinak přikázáno nebo dovoleno právním řádem (§ 22 osnovy). Zásada ta chrání nepochybně i lékaře, který, jsa autorisován státem k tomu, by »léčil nebo hojil« (§ 343 tr. zák.) nemocné, za předpokladů shora uvedených a — krom případu naléhavé nutnosti — se svolením pacientovým resp. osob jej po zákonu zastupujících, provede operaci, tedy po případě i sterilisaci. Od podmínky posléze uvedené (svolení) nebude lze ovšem upustiti ani při zcela nepochybné indikaci therapeutické, ježto ani sebe těžší pacient nemůže býti nucen, aby se podrobil operaci, byť i k jeho uzdravení nutné, tím méně ovšem jejímu provedení dotyčným lékařem; bylť by to zásah do osobní svobody, ústavou zásadně zaručené. Podle osnovy z r. 1926 šlo by v případě tom alespoň o přestupek svémocného léčení podle § 57 přest. zák. (viz odůvodnění, str. 201). Jinak nebylo by ovšem na místě, posuzovati oprávnění lékařovo i v příčině provedení sterilisace příliš úzkoprsé; nelzeť omeziti za dnešního stavu lékařské vědy úlohu lékařovu jen na léčení kurativní, jest jí neméně i léčení preventivní. Než vždy zůstává omezeno jeho oprávnění na osobu pacienta samého, jen z jeho zdravotního stavu může býti oprávnění lékařovo k zásahu odvozováno. Proto nekryla by zmíněná imunita lékařova bez zvláštního zákonného ustanovení, jehož tu dosud není, sterilisaci mužovu, odůvodněnou jen zdravotním stavem ženy (manželky, družky), nepřipouštějícím případné otěhotnění bez těžkého ohrožení jejího života nebo zdraví. Lékař nemohl by se v případě tom dovolávat ani předpisu § 2 g) tr. zák. o stavu nouze, ježto stav ten předpokládá nebezpečí osobě dotčené samé bezprostředně hrozící, instituce t. zv. pomoci v krajní nouzi jest pak našemu trestnímu zákonu neznáma (sb. n. s. 1810/24). Kdy jest provedení sterilisace lékařsky indikováno, o tom a o způsobu provedení (vasektomie, salpingektomie, kastrace) rozhodovati bude ovšem stav lékařské vědy v době operace.

Tento právní stav nedoznal podstatné změny ani v naší přípravné osnově z r. 1926. Osnova stíhá trestem za těžké poškození

na těle v § 275 toho, kdo úmyslně jiného těžce poškodí na těle nebo zdraví. Jelikož při sterilisaci jde vždy o vážný zásah do tělesné neporušenosti, mající v zápětí zahlazení důležité životní funkce, plodnosti, přivoděním úplné impotentia generandi, byť i po případě zpětnou operací napravitelné, jest sterilisace, jak výše uvedeno, vždy těžkým poškozením na těle. Ježto pak přivodění právě tohoto výsledku bylo »účelem pachatelovým, jeho představa pohnutkou k činu« (odůvodnění k § 15 osnovy), nutno ve sterilisaci všelikého druhu spatřovati těžké poškození na těle ve smyslu § 275. Při této zákonné úpravě odpadají i veškeré pochybnosti odvozované z požadavku »nepřátelského« úmyslu dle § 152 tr. zák. Lékař, jenž provedl takovou operaci »v řádném plnění povolání«, tedy jako therapeuticky indikovanou, chráněn jest proti trestním následkům obecným předpisem § 22 (viz odůvodnění k tomuto paragrafu).

Zvláštního ustanovení v příčině sterilisace neobsahuje ani přípravná osnova, jakkoli jinak v leckterém směru bere ohled na nepopíratelnou změnu v životním nazírání, přivoděnou převratem poměrů světovou válkou způsobeným. Budiž tu zejména poukázáno na předpis § 286, upravující beztrestnost jinak zásadně trestného vyhnání (usmrcení) plodu v případech, kde obecné ustanovení o stavu nouze nepostačuje pro vyloučení trestnosti a kde bez újmy rozumně pojímaného státního zájmu populačního, ohled na život nebo zdraví matčino, na zdatnost případného potomstva, nebo na životní poměry rodičů přerušeni těhotenství nutně vyžaduje, takže by trestní hrozba podle obecného přesvědčení zůstala bezúčinnou (viz odůvodnění str. 156—158). Osnova vylučuje trestnost usmrcení plodu, vykonaného lékařem se svolením těhotné krom případu, kde oplození stalo se znásilněním nebo trestným zneužitím dívky mladší 16 let (§ 286, č. 2) tam, kde přerušeni těhotenství bylo lékařsky (č. 1), eugenicky (č. 3) nebo sociálně (č. 4) indikováno. Tato odchylka od dosavad platného bezvýjimečného zákazu — než ve skutečnosti již ve značném rozsahu beztrestně pomíjeného (odůvodnění, str. 155) — shledána byla, zejména též vzhledem k nynějším kritickým poměrům hospodářským tak naléhavou, že se ministerstvo spravedlnosti odhodlalo předložiti sborům zákonodárným zvláštní osnovu zákona, kterou výše uvedená ustanovení s některými podstaty věci se nedotýkajícími obměnami samostatně mají býti uzákoněna.

Jest na snadě, že veškeré výše uvedené úvahy — ovšem s vyloučením bodu 2 — dají se uplatniti mutatis mutandis stejnou měrou i pro beztrčnost sterilisace v případech § 286, č. 1, 3, 4, ba zdá se, že by této po leckteré stránce slušelo dáti přednost před zákrokem teprve ve stadiu již nastalého těhotenství. Je-li sterilisace u muže ve formě vasektomie operací poměrně málo těžkou a nebezpečnou, pro celkový zdravotní stav operovaného neškodnou a ve svých účincích neméně spolehlivou, ba dá-li se její účinek poměrně snadno zpětnou operací zase odstraniti, pak těžko nahlédnouti, proč by mělo dojiti napřed ke skutečnému oplodnění, aby pak teprve směly neblahé jeho následky beztrčtě býti odstraněny operativním zásahem na matce, zejména v případě opakování jejímu zdraví jistě škodlivým. Ještě význačnějšími jeví se výhody sterilisace před vyhnáním plodu s hlediska hygieny plemenné (indikace eugenická) pro možný trvalý účinek oné na způsobilost oplodnění vůbec, zejména uváží-li se, že právě duševní méněcennost dle nabytých zkušeností pravidelně spojena bývá se zvýšenou plodností. Že pak i v případě upraveném bodem 4, § 286 osnovy — zejména v nové úpravě zvláštní osnovou — příslušela by přednost sterilisaci alespoň v té formě, která by připouštěla návrat do předešlého stavu zpětnou operací v případě, že by se hospodářské poměry rodičů podstatně zlepšily, jest již z úvah k bodu 1 uvedených sotva pochybným.

Příčinu, proč osnova z r. 1926, upravující u nás po prvé beztrčnost vyhnání plodu, přes to sterilisaci vůbec se nezabývá, spatřovati bude asi v okolnosti, že u nás znalost a používání tohoto prostředku v nové jeho formě nepronikla dosud do širších kruhů obyvatelstva. A přece zdá se, že by včasná zákonná úprava této formy zamezení oplodnění byla velmi záhodná, než se jí ještě chopí kruhy nepovolané — viz dosavadní zkušenosti s vyháněním plodu s jeho následky pro postižené mnohdy tak osudnými (vyhánění plodu pomocnicemi při porodu) — jak tomu dle případu št. Hradeckého jest patrně již jinde. Výhody sterilisace v nové její poměrně lehké formě před vyháněním plodu jsou dle toho, co výše uvedeno, tak zjevné, že by jí vyhánění plodu, vždy s nebezpečím pro těhotnou spojené, krom případu č. 2 (otěhotnění násilným po hlavním zneužitím) téměř úplně zatlačeno bylo do pozadí.

Ovšem vyžadovala by právě tato poměrná snadnost přivodění

neplodnosti neméně bezpečných záruk proti zneužití měrou přesahující účel zákonem ve veřejném zájmu zamýšlený a hovící jen sobecké snaze po zvýšení osobního blahobytu. Tam, kde jde o indikaci lékařskou a indikaci eugenickou stačila by i tu asi omezení, v nynější osnově zákona o vyhnání plodu navržená (svolení toho, na němž operace má být provedena, respektive zákonného jeho zástupce, provedení lékařem, oprávněným vykonávati lékařskou praxi ve veřejném léčebním ústavě respektive za souhlasu druhého lékaře); při indikaci sociální bylo by zákonné předpoklady zjistiti bezpečně úředním šetřením, ježto by prostředky lékaři pohotově jsoucí — informace strany, dotaz u sousedů a p. — zřejmě nepostačovaly. Pokud jde o sterilisaci z důvodu hygieny plemenné, již podrobiti bylo by se po případě osobám dosud chorobou nepostíženým, než dědičnými chorobami v rodině zatíženým, bylo by je omeziti na tělesné nebo duševní choroby a vady, jichž dědičnost jest vědecky spolehlivě zjištěna. V případech tohoto důvodu sterilisace převyšuje ovšem veřejný zájem na zdatném, zdravém dorostu značně individuální zájem strany, zejména any účinky sterilisace vasektomií (salpingektomií) omezeny jsou, jak uvedeno, výhradně na ploditelnost, nechávající způsobit k souloži netknutou a péče o zdatnost dorostu vyžaduje vyšší stupeň prozíravosti, než-li u průměru individuí zde v úvahu přicházejících dosud obecně lze předpokládati. Proto bylo by zde uvážiti, zda by operace z tohoto důvodu neměla být prováděna i beze svolení, ba proti vůli strany neb jejího zákonného zástupce. Právě tyto dny vydán byl (dle denního tisku) v Německu zákon, jímž zavádí se s platností od počátku roku 1934 po případě i n u c e n é zneplodnění osob dědičně chorých a alkoholiků. I náš zákon o potírání pohlavních nemocí, sb. zák. a nař. č. 241/1922, zavádí v § 2 povinnost každého, dáti se léčiti, kdo je stížen pohlavní nemocí takového stupně, že může způsobiti nákazu a stanoví v § 5 nucené léčení v ústavech, hrozí-li nebezpečí, že osoba pohlavní nemocí stížená může způsobem svého života nebo tím, že nezachovává lékařských nařízení, přenést nemoc na osoby, s nimiž se stýká. Než tu nejde o zásah tak dalekosáhlých následků, jako jest sterilisace. Takové n u c e n é zneplodnění, jak je zavádí nový zákon německý, sotva dalo by se ospravedlniti u nás s hlediska demokratických zásad naší ústavu ovládajících. Tu bylo by se asi spíše spokojiti pro-

zatím přiměřeným poučováním obyvatelstva o významu dědičnosti a mravní odpovědnosti ploděním dorostu duševně neb tělesně méněcenného jakož i zavedením bezplatného lékařského zjištění předpokladu a bezplatného provedení operace, jak to činí osnova zákona o vyhnání plodu.

Jinak bylo by tomu však v příčině osob, projevivších chorobný sklon k zločinům z vilnosti, chorobně stupňovaný pud pohlavní, zejména povahy sadistické, perversní. Pouhá sebe přísnější trestní ustanovení zde nestačí na ochranu lidské společnosti jimi těžce ohrožené. Po odpykání dočasného trestu ohrožují osoby takové znova co nejméně společnost. Pisatel pamatuje ze své praxe případ, kde člověk, odpykavší víceletý trest pro zločin z vilnosti, již do 48 hodin po propuštění z trestu spáchal opět vraždu z vilnosti. Odsouzen býv porotním soudem k trestu smrti, vzdal se opravných prostředků a sám vyslovil prosbu, by nebyl doporučen milosti, ježto ví, že by ihned zase spáchal podobný zločin, kdyby se mu k tomu naskytla příležitost. Nejinak jest tomu ovšem, byl-li pachatel uznán nepřičetným a odevzdán do ústavu choromyslných. Pravidelně bývají taková individua buď jako domněle vyléčená, nebo pro nedostatek místa a podobně po více nebo méně krátké době propuštěna z ústavu a stávají se tím nebezpečnějšími, ježto se pokládají pro konstatovanou choromyslnost vůči trestnímu stihání za imunní. Zde nejde ovšem již jen o další, zvláště naléhavý případ beztrestnosti sterilisace, nýbrž ne-li o trest (tak v některých státech severoamerických), tedy alespoň o jakýsi způsob zabezpečovacího opatření. Nestačila by tu též na bezpečnou ochranu společnosti prostá sterilisace nechávající pud pohlavní netknutým, nezbytná byla by tu úplná kastrace. Svolení postiženého resp. jeho zákonného zástupce k tomuto tak radikálnímu zásahu dalo by se snad v některém případě dosíci vyhlídkou na urychlené propuštění z trestu nebo na neprodlené propuštění z ústavu. Než v případech, kde se tento prostředek ukázal bezúčinným, nezbyvalo by asi, než dáti přednost převážnému veřejnému zájmu na ochraně společnosti a zákonem zavést tu sterilisaci nucenou. Ovšem směl by dotýčný výrok vysloven býti soudem jen po nejspolehlivějším zjištění zákonných předpokladů a za připuštění pořadu opravného, správnost výroku bezpečně zaručujícího. Dle zpráv denního tisku nebyl případ ten v Německu pojat

do výše zmíněného, právě vydaného zákona o zneplodnění dědičně nemocných a alkoholiků, dle odůvodnění proto, by nevznikl dojem, že sterilisace osob posléze uvedených je trestem. Než říšská vláda se usnesla, že v rámci obecných bezpečnostních opatření proti obecně škodlivé zločinnosti nabude platnosti zvláštní zákon a to současně se zákonem o sterilisaci, který upraví nucené zbavování plodnosti u obecně nebezpečných sociálních zločinců (Lid. noviny, 27. července 1933).

Podobný postup, odůvodněný růzností předpokladů a účelu sterilisace v obojím případě bylo by asi zachovati i u nás, alespoň pro dobu, pokud dosavadní trestní zákon z r. 1852 zůstane v platnosti. Vejde-li u nás v platnost přípravná osnova z r. 1926, jež ve své třetí a čtvrté hlavě upravuje společně jak tresty, tak i zabezpečovací opatření, nebylo by asi závady, by i tento způsob zabezpečovacího opatření upraven byl v trestním zákoně samém.

(Psáno v červenci 1933.)